

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Rapport

R75:1988

Datoriseringen och byggnadsarbetet
System för registrering av
arbets-skador

Adina Jägbeck

R
Jull

INSTITUTET FÖR BYGGDOKUMENTATION	
Accnr	
Plac	Ser

Bygghforskningsrådet

R75:1988

DATORISERINGEN OCH BYGGNADSARBETET

System för registrering av
arbetsskador

Adina Jägbeck

Denna rapport hänför sig till forskningsanslag 831063-7
från Statens råd för byggnadsforskning till Svenska Bygg-
nadsarbetareförbundet, Allan Andersson, Stockholm.

REFERAT

Datorstöd används idag, förutom för administrativa uppgifter, inom projektering, byggstyrning, utsättning och förvaltning. Det finns anledning att anta att krav på rationaliseringar och komplexiteten i byggandet kommer att driva datoriseringen allt längre in på byggplatserna. Projektet består av två delar. En generell del, där samband mellan datoranvändningen och effekterna på arbetsförhållandena studeras. Tre pilotprojekt, där möjligheten att förbättra arbetsförhållandena för byggnadsarbetare och förebygga nya problem med hjälp av datateknik prövas i praktiken.

Detta pilotprojekt är inriktat på användning av datorer för personaladministrativa rutiner hos entreprenörerna. Projektet har bedrivits i samarbete med Diös AB. Det övergripande målet har varit att utnyttja datorer för att åstadkomma en bättre arbetsmiljö på byggena. Man valde att förbättra administrationen och uppföljningen av arbetsskador. Programmet utvecklades och testades under 1984-85 och är i drift sedan januari 1986.

Programmet integrerar personaladministrativa rutiner som närvarorapportering med rapportering av arbetsskador. Det ger möjlighet att bevaka att skadorna verkligen blir rapporterade och inte registreras som sjukdom. Vidare ger datoranvändningen möjlighet att utnyttja företagets register för adressuppgifter m m vilket underlättar hanteringen på arbetsplatsen. Datorhanteringen ger också en snabbare uppföljning, möjlighet till statistiska bearbetningar m m.

Tyvärr lyckades det inte att komma överens med Arbetarskyddsstyrelsen och riksför-säkringsverket om rapportering av arbetsskadorna direkt från företagets dataregister varför manuell utskrift av blanketterna kvarstår.

I Byggeforskningsrådets rapportserie redovisar forskaren sitt anslagsprojekt. Publiceringen innebär inte att rådet tagit ställning till åsikter, slutsatser och resultat.

Denna skrift är tryckt på miljövänligt, oblekt papper.

R75:1988

ISBN 91-540-4940-7

Statens råd för byggnadsforskning, Stockholm

Spångbergs Tryckeri AB, Stockholm 1988

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
- Forskningsprojektet "Den framtida byggarbetsplatsen"	1
- Pilotprojekt 2: problem och frågeställningar, arbetssätt och resultat	2
Projektarbetet	4
- Projektmål	4
- Organisation	4
- Arbetsmetod	5
Förutsättningar	7
- Företaget Diös	7
- Diös' datasystem och dataanvändning	7
- Arbetsmiljön på Diös	10
- Andra system för rapportering av arbetsskador	14
Resultat	17
- Kravspecifikation	17
- Arbetsskadesystemets utformning	17
Summering av erfarenheterna från arbetsskadesystemets första drrifttid	23

Sammanfattning:

FORSKNINGSPROJEKTET "DEN FRAMTIDA BYGGARBETSPLATSEN"

FORSKNINGSPROJEKTET

Datoriseringens utbredning inom byggbranschen har inledning- svis berört dels konstruktionberäkningar, dels det administrativa arbetet inom byggföretagen. Numera används datorstöd även inom projektering, byggstyrning, utsättning och förvaltning.

Det finns dock anledning att anta att krav på rationaliseringar och komplexiteten i byggandet kommer att driva datoriseringen allt längre in på byggplatserna. Tidregistrering och projektadministration kan nu i skötas från terminaler på bygget. På flera håll görs försök att utveckla byggande robotar för olika arbetsmoment. Både arbetsorganisationen och yrkesinnehållet kommer att påverkas.

Samtidigt finns de traditionella arbetsmiljöproblemen kvar. De viktigaste problemen är olycksfallsrisker, arbetsbelastning, klimatproblem, kemiska risker och stress.

Byggnadsarbetaryrket har dock starka positiva sidor. Hit kan räknas omväxling, personlig frihet, möjligheter att lära och utvecklas och ett starkt kamratskap.

Forskningsprojektet "Den framtida byggarbetsplatsen" ska söka belysa en rad frågor kring datoriseringen och dess betydelse för byggnadsarbetarna. Projektets syfte är

- ... att sammanfatta utvecklingstendenser kopplade till datoriseringen som påverkar byggnadsarbetarnas arbetsförhållanden,
- ... att analysera hur datoriseringen i olika skeden av byggprocessen påverkar byggnadsarbetet,
- ... att föreslå användningsområden, användningsätt och projektrutiner för den nya tekniken som bidrar till rationell produktion, god arbetsmiljö och ökat medbestämmande för byggnadsarbetarna samt
- ... identifiera behov av fortsatt FOU.

Projektet består av två delar

- En generell del, där samband mellan datoranvändningen och effekterna på arbetsorganisation och arbetsmiljö studeras.
- Några pilotprojekt, där möjligheten att förbättra arbetsförhållandena för byggnadsarbetare och förebygga nya problem med hjälp av datateknik prövas i praktiken.

Pilotprojekt 2:

DATORER I ARBETSMILJÖARBETET PÅ ETT BYGGFÖRETAG

Pilotprojekt 2 är inriktat på användning av datorer för personaladministrativa rutiner hos entreprenörerna. Projektet har bedrivits i samarbete med Diös AB. Det övergripande målet har varit att utnyttja datorer för att åstadkomma en bättre arbetsmiljö på Diös' byggen.

Pilotprojektets konkreta mål och innehåll har definierats i en projektgrupp med representanter för forskningsprojektet samt olika funktioner inom Diös. Förutsättningen har varit att resultatet ska komma till praktisk användning inom Diös, samtidigt som problemställningar och lösningar har ett generellt intresse för branschen. Gruppen diskuterade ett stort antal frågor kring arbetsmiljö, produktionsplanering, produktionsuppföljning och datorisering. Man valde dock att utveckla endast en ny datortillämpning, nämligen hantering av arbetsskador med hjälp av dator. De krav som ställdes på de nya systemet var:

- att öka rapporteringsfrekvensen
- att öka uppgifternas tillförlitlighet
- att ta fram aktuell statistik

Dessutom skulle systemet i möjligaste mån underlätta arbetet med uppföljningen av arbetsskadorna och administration av arbetsskaderapporterna.

Arbetsfördelningen inom gruppen har varit den att forskaren har medverkat i de generella diskussionerna kring hanteringen av arbetsmiljöfrågor och inriktningen av datoranvändningen inom företaget samt i de för branschen generella frågorna som redovisningen till försäkringskassan och ISA samt samarbetet med Bygghälsan. Gruppen har gemensamt diskuterat systemets utformning och funktion. Diös' representanter i gruppen har arbetat främst med att utveckla och ta i drift systemet för hantering av

arbetsskador inom företaget.

Denna rapport beskriver projektets genomförande och resultat. Rapporten har diskuterats och godkänts av projektgruppen. Kravspecifikationerna för dataprogrammet för arbetsskaderapportering har utarbetats inom gruppen och redovisas i rapporten. Programmeringen, däremot, har bekostats av Diös och utförts av Adedata. Den tillhör därför företaget.

Systemets egenskaper och prestanda diskuterades huvudsakligen under hösten 84 - våren 85. Därefter pågick arbetet med systemering och programmering parallellt med diskussioner om praktiska användarkrav fram till hösten 85. Systemet användes först hösten 1985 inom Diös Östra Bygg AB. Man mätade in då samtliga arbetsskador för 1985. Det är också dessa uppgifter som har legat till grund för de statistiska rapporter som har tagits fram på prov. Systemet kan sägas ha blivit färdigt för drift från våren 86.

Särskilda informationsmöten ordnades i början av 1986 för personalredogörarna där systemet och arbetssättet beskrevs.

Informationsmaterial med anvisningar om ifyllande av blanketter mm har också distribuerats till andra berörda. Övrig personal

Resultat

Arbetssättet infördes lätt. De avviker inte från övriga arbetsuppgifter.

Uppföljningen av frånvaro kan ske omedelbart.

Färska blanketter med ofullständigt ifylld frånvaro kan dock inte kontrolleras omedelbart i frånvarostatistiken och blir vilande. (Närvaro/frånvaro matas in var 14-e dag)

Statistik kan lätt tas fram och utformas enligt önskemål. Den statistik angående Diös Östra som har tagits fram inom projektet bygger dock på gamla, konventionellt ifyllda blanketter som i efterhand har registrerats i arbetsskadesystemet.

Utskrift måste t.v. göras på vanlig skrivmaskin eftersom man har inte lyckas komma till någon överenskommelse med ASS/RSV angående standard på en datorskriven blankett. Det är angeläget att samarbetet med ISA utvecklas vidare. Även andra alternativa redovisningsformer, t.ex per datamedia skulle kunna vara intressanta.

Om uppgifternas kvalit t finn inga påtagliga erfarenheter ännu. Arbetsmilj gruppens bedömning är dock att man med denna förenkling kan räkna med att nå den övre gränsen för andelen anmälda arbetsskador. Bortsett från speciella riktade eller begränsade kampanjer.

Tänkbar utveckling inom Diös

- 2 omgångar statistik per  r
- bättre bevakning av skador som inte medför sjukskrivning, vilka möjligen undervärderas med dagens statistik. Det kan vara både lätta skador med också långsiktiga skador som h rselneds tning eller asbestskador.
- mer material f r information om arbetsskador, både internt och externt
- fler statistiska bearbetningar av uppgifterna

 terst ende problem

- Arbetssjukdomar matas inte in förrän de blir säkra, dvs godkända av försäkringskassan. Företagets statistik förblir därför ofullständig i detta avseende, vilket innebär bl.a. att ändrade trender inte kan beläggas i tid.
- Automatisk datautskrift som kan godkännas av ASS/RSV har inte åstadkommits.

Projektarbetet:

UTVECKLING AV ETT DATORSTÖTT ARBETSSKADEREGISTER

MÅL

Att utveckla nya datorstödda rutiner för att förbättra arbetsmiljön inom Diös.

ORGANISATION

I projektet deltog:

Anders Angervall

Utvecklingschef för teknisk
databehandling, Diös AB

Tommy Eriksson	Kontaktman i arbetsmiljöfrågor, Diös Östra Bygg AB
Lars-Gunnar Franzén	Personalchef och kontaktman i arbetsmiljöfrågor, Diös Mellersta Bygg AB, Stockholm
Karl-Erik Sagbrant	Träbas, skydsombud och SBAF representant i arbetsmiljögruppen och företagsstyrelsen inom Diös Östra Bygg AB
Adina Jägbeck	Forskare, VBB

För programmeringsarbetet har Adedata svarat.

ARBETSMETOD

1. Probleminventering

Då projektet startade hade ett visst förarbete gjorts inom arbetsmiljögruppen på Diös. Det stod klart att man ville förbättra rutinerna kring rapporteringen av arbetsskador och uppföljningen av dessa.

För att belysa hur detta arbete tedde sig i ett större sammanhang startade dock arbetet med en kartläggning av de resurser som fanns för arbetsmiljön inom företaget samt hur kunskap och information om dessa förmedlades inom företaget. Resultatet finns sammanfattat i beskrivningen av arbetsmiljön längre fram.

Beskrivningen av hur informationen om arbetsmiljön fungerar diskuterades och problemen sammanfattades i en särskild lista tillsammans med olika förslag till vidare undersökningar eller åtgärder (bilaga 1). Slutsatsen av denna genomgång blev att projektet inrikades på att utveckla ett system för administration av arbetsskaderapporter samt framtagna av arbetsskadestatistik med hjälp av dator för Diös.

2. Inventering av befintliga system

I samband med diskussionerna om utveckling av ett arbetsskaderegister på Diös, gjordes en del efterforskningar om motsvarande system i andra branscher och företag.

Inom statens arbetsmiljönämnd har gjorts försök att använda sjukfrånvarostatistik som en metod att identifiera och lokalisera arbetsmiljöproblem till

vissa yrken, arbetsplatser mm. Man har också tagit fram speciella sammanställningar över arbetsskador med hjälp av ISA och genomfört speciella insatser när det gäller tillbudsrapportering. De olika verken sköter i övrigt administrationen av arbetsskador för den egna personalen.

SSAB's företagshälsovård är en pionjär när det gäller att använda datorer för arbetsskaderapportering. SSAB's system och arbetssätt beskrivs närmare nedan.

SAS' företagshälsovård har också, i samarbete med arbetsolycksfallsgruppen utvecklat ett internt system för registrering och analys av arbetsskador. Projektgruppen gjorde ett studiebesök på SAS vars resultat sammanfattas nedan.

För att komplettera bilden har även en manuell utredningsmetod för arbetsskador och tillbud, framtagen för byggbranschen studerats.

3. Utvecklingsarbetet

Projektet pågick från augusti 1984 till hösten 1986.

Registrering av arbetsskador:

Kravbeskrivning:	sep 1984 - mars 1985
Systemering:	feb - mars 1985
Programmering:	maj 1985 - feb 1986
Test:	aug 1985 - mars 86
Drift:	Fr.o.m mars 1986
Redovisning år 1:	Skador inom Diös Östra Bygg AB: mars 1986

Datortskrift:

Kravspecifikation ISA/FK:	apr - sept 1985
Programmering:	sept 1985 - feb 1986
Test:	sept 1985 - feb 1986
Drift:	Fr.o.m mars 1986

Statistik

Kravspecifikation:	våren 1985
Test (datatrieve)	hösten 1985
Drift:	Fr.o.m våren 1986

4. Utvärdering

Utvärderingen består i huvudsak av en summering av arbetsmiljögruppens erfarenheter och synpunkter på det framtagna systemet. Skälet till att inte fler grupper inom och utom företaget tillfrågades mera systematiskt - operatörer, platschefer, skyddsombud

- är att systemet nyligen hade introduceras.

En utvärdering av erfarenheterna bör göras senare, t.ex efter ett års drift.

Förutsättningar:

DATORISERINGEN OCH ARBETSMILJÖN PÅ DIÖS

DIÖS AB

Diös AB är ett av de tio största byggföretagen i Sverige. Diös AB består av ett antal bolag med anknytning till byggverksamhet och fastighetsförvaltning där bla dataserviceföretaget Adedata ingår.

Diös byggande verksamhet sköts av fem regionala byggbolag. Huvudkontoret servar bolagens med de tjänster de efterfrågar gemensamt. Genom bolagsformen utvecklas ett starkt decentraliserat ansvar och arbetssätt.

DIÖS' DATASYSTEM

Historik

Datorer började användas inom Diös redan på 60- och 70 talen då en del mängdavgiftstagnings stansades in på hållremsa av en servicebyrå. För den ekonomiska redovisningen anlätade man fr.o.m 1973 Samdata.

Från och med 1976 har företaget arbetat målmedvetet med att utveckla gemensamma rutiner för produktionsstyrning. Man startade med att systematisera de manuella rutinerna och genomförde under 1978-79 ett omfattande utbildningsprogram med speciellt anpassade kurser för de olika tjänstemannagrupperna samt lagbasar.

Samtidigt började man diskutera utvecklingen av ett eget datasystem. 1978 bildades Adedata med Diös som huvudägare. Adedata fick redan från starten två huvuduppgifter: dels att utveckla och driva system för Diös-koncernens behov av datorstöd och dels att utveckla och marknadsföra system för externa användare.

Prototypen till AdeBYGG som innehöll kalkyl, budgetering, inköp mm var färdig vid årsskiftet 1978/1979 och sattes i drift 1980. Sedan dess har systemet utvecklats i flera etapper.

Datasystemet

Det datasystem som används inom Diös' byggbolag är ett terminalbaserat system som arbetar mot Adedatas datorer. Överföringen sker dels över DATEL (telefonnätet) och dels över DATEX (datanätet). Terminaler och skrivare finns fn på varje byggbolags huvudkontor samt på de flesta lokalkontor, dvs ca 25 orter totalt, ca 125 terminaler och ett 30-tal skrivare.

Programvaran består av ett antal antal samordnade system.

De olika programpaketet

Adedata har f.n. utvecklat sex standardsystem varav följande används av byggbolagen (Se även bilaga 2):

adePS = produktionsstyrning

Datorstöd vid mängdberäkning, kalkylering och anbudsgivning. Genom att koda mängder med avseende på läge och byggdela erhålls även underlag för planering under produktionskedet samt avstämning på vald detaljeringsnivå.

adeEKO = ekonomisystem

Innehåller rutiner för affärs- och kostnadsredovisning, kund- och leverantörsreskontra, budgetering och bokslut. Kostnadsredovisningen är uppdelad på kostnadsställen, t.ex arbetsplatserna.

adeLÖN = löner

Systemet är baserat på verkstadsföreningens VF Direktlön. En speciell variant, adeLÖN-Bygg, är anpassat till branschen genom att beräkningarna sker i enlighet med byggavtalet och övriga branschavtal.

Liksom övriga system är adeLÖN helt terminalorienterat. Beställning av löneberäkningar, utskrift av listor mm styrs helt av användaren via terminal. Systemet innehåller följande funktioner:

- Underhåll bl.a av registren
- Löneberäkning med automatisk prissättning och skatteberäkning mm
- Överföring till Bygglönecentralen och Postgirot
- Integration med adeEKO och adeBYGG
- Beräkning och utskrift av fördelningslistor,

- turordningslistor, personregister, sammandrag
- Utskrift av förtryckta lag- och persontidrapporter samt stämpelkort.
 - Överföring till CFR för inhämtning av skatteuppgifter
 - Rapportgenerator med standardrapporter och frågespråk för framtagning av egna rapporter.

Personaladministrationen

Personaladministrationen sköts till stor del på koncernnivå t.ex löneberäkningar. Inmatningen av uppgifter sker dock vid terminal på avlöningskontoren (lokalkontoren). Andra funktioner är placerade på bolagsnivå (fd distriktskontor), t.ex handläggning av arbetsskador.

Närvaron för byggnadsarbetare antecknas manuellt på arbetsplatsen i de flesta fall. På några byggen i Stockholmsområdet har man dock använt ett datoriserat system där närvarouppgifterna matas in direkt i ett närvaroregister.

Frånvaro registreras manuellt på arbetsplatsen och kodas enligt orsak: sjukdom, arbetsskada, semester mm. Dessa uppgifter matas in på lokalkontoret och bildar främst underlag för beräkning semesterersättning men också särskilda rapporter som arbetsgivarintyg.

Frånvaro pga arbetsskada registreras alltså i frånvaroregistret. Anmälningen av skadan till försäkringskassan görs dock manuellt: en kladd skrivs på plats varefter anmälan skrivs rent på personalkontoret och skickas in. Koppling finns till den registrerade frånvaron.

Datorer på byggplatsen

Från några byggen har man visat intresse för att använda de kalkylerade mängderna som underlag för inköp av material. Detta kan visserligen inte ske automatiskt så att de framräknade mängderna omvandlas direkt till avrop, men sparar en hel del arbete för platsledningen ändå.

Men i och med att man installerar en terminal på arbetsplatsen öppnas helt andra förutsättningar för att utnyttja alla de rutiner som de olika programsystemen erbjuder.

ARBETSMILJÖN PÅ DIÖS

Organisationen

Ansvar för arbetsmiljön inom Diös vilar på linjeorganisationen. I likhet med de flesta företag i byggbranschen saknar Diös skyddskommitéer. I stället inrättades 1972 en "arbetsmiljögrupp" med representanter för Diös-distrikten, maskinbolaget, och senare även de fackliga organisationerna SBAF, SIF och SALF .

Mål

Vårt mål är

- o att alla som arbetar inom Diöskoncernen skall ha en säker och trivsamt arbetsmiljö
- o att ingen anställd skall komma till skada i arbetet

Organisation

Ansvarsfördelning

ARBETSMILJÖGRUPP

Arbetsmiljögruppen står till koncernledningens förfogande. Den har till uppgift att utarbeta riktlinjer gemensamma för koncernen i frågor som rör arbetsmiljö, företagshälsovård och brandförsvaret.

VERKSTÄLLANDE DIREKTÖR

Vd i respektive bolag är ansvarig i skyddsfrågor inom sitt bolag.

KONTAKTMAN

En kontaktman (skyddsingenjör) skall finnas i varje bolag. Han ansvarar för att riktlinjerna för skyddsarbetet efterföljs.

AVDELNINGSCHEF, ARBETSCHEF

Avdelningschef och/eller arbetschef ansvarar inför Vd i bolaget att organiserat skyddsarbete bedrivs.

ARBETSPLATSCHEF

Arbetsplatschefen har det direkta ansvaret för skyddsfrågorna på arbetsplatsen. Han skall se till att föreskrifter efterföljs och att arbetet bedrivs på ett betryggande sätt.

SKYDDSOMBUD

Skyddsombudet, som utses av den lokala fackliga organisationen, är arbetarnas företrädare på arbetsplatsen i frågor som rör arbetets sundhet och säkerhet.

Ur Diös häfte "Arbetsmiljö: mål- organisation- ansvar"

Under 1985 omorganiserades arbetsmiljöverksamheten med anledning av den tidigare genomförda omorganisationen till självständiga bolag. De åligger numera varje bolag att avgöra hur arbetsmiljön ska hanteras och vilken grad av samarbete man ska ha med de övriga bolagen.

Arbetsmiljön

Koncernen har antagit två huvudmål för arbetsmiljön:

- o att alla som arbetar inom Diöskoncernen ska ha en säker och trivsamt arbetsmiljö
- o att ingen anställd skall komma till skada i arbetet

För det löpande arbetet med arbetsmiljön finns ett antal hjälpmedel och gemensamma rutiner.

Centrala hjälpmedel för planering av arbetsmiljön

Diös har utvecklat ett antal interna hjälpmedel:

- en arbetsmiljöpärm med checklistor riktade till arbetsledningen
- en "skyddsteknisk lista" som ingår som en del i den interna planeringshandboken för arbetschefer, arbetsledare mm. Listan upprättades 1978 i samarbete med Bygghälsan och innehåller en förteckning över olika arbetsmoment och risker samt hänvisningar till råd och gällande regler. Till följd av nya föreskrifter har listan nu blivit delvis inaktuell.

I samarbete med Diös har också maskinbolaget, Adema, försett sina instruktionsblad till arbetsmaskiner med arbetsmiljöinformation .

Information om arbetsmiljö

Diös har bedrivit kampanjer för att stimulera förslagsverksamheten, vilket har resulterat bl.a i en mängd metoder och hjälpmedel som underlättar arbetet och förbättrar säkerheten. Dessa har samlats till en skrift som finns att studera på arbetsplatserna.

Diös-bulletinen, interntidning som vänder sig till tjänstemännen, informerar bl.a om nyheter på arbetsmiljöområdet.

Diös-dialog är en koncerntidning som distribueras till all personal, kunder m.fl och innehåller reportage och allmän information om koncernens

verksamhet.

Inför starten av varje bygge får samtliga anställda på objektet en speciell arbetsplatsinformation med uppgifter om objektet, upplysning om ansvariga personer i olika frågor samt ordnings- och skyddsregler. Informationen måste kvitteras personligen.

Arbetsmiljöplanering inför byggstart

Planeringen av arbetsmiljön på bygget ingår som en del i den övriga planeringen. Inom Diös, liksom i andra byggföretag, finns en strävan att den kommande platschefen ska delta i arbetet med anbudet. Detta är tyvärr inte alltid möjligt att genomföra i praktiken. Det är dock vanligt att någon ur produktionen deltar i anbudets utformning. Ansvaret för arbetsmiljön bör, i detta skede, åvila arbetschefen och (ev) platschefen då vare sig skyddsombud eller bolagets kontaktman för arbetsmiljöfrågor är involverad i detta skede.

Då anbudet är antaget vidtar planeringen inför byggstart. Här deltar bolagets kontaktman i arbetsmiljöfrågor, lagbasarna och skyddsombuden i varierande utsträckning beroende på olika omständigheter som tidplan, objektets storlek och arbetsledningens intresse och kunskaper på arbetsmiljöområdet.

Arbetsmiljön på bygget

Skyddronder genomförs på byggena med deltagande av arbetsledare, skyddsombud och ev berörda underentreprenörer. Skyddsprotokoll fylls i efter varje rond.

Vanligtvis tas skyddsfrågor upp även på särskilda skyddsmöten eller på byggets interna planeringsmöten med arbetsledningen, basarna (ofta tillika skyddsombud) och underentreprenörerna.

Uppföljning av skyddsarbetet på byggen

Kopia av skyddrondsprotokollen ska skickas till bolagets kontaktman i arbetsmiljöfrågor för kännedom. De insända protokollen har hittills inte bearbetats av kontaktmännen. Detta ger dock kontaktmannen en viss överblick över aktivitetsnivån på de olika byggena.

Diös har även deltagit i ett forskningsprojekt i samarbete med Arbetsolycksfallgruppen vid KTH. Arbetet bestod i att en arbetsgrupp på bygget följde upp och analyserade det förlopp som hade föregått varje olycka (Kjellén, 1982). Gruppen sammanställde sedan förslag på hur den typen av olyckor skulle kunna undvikas i framtiden. Projektet ledde till en delvis ny syn på orsakssambanden bakom olycksfall

SAMMANSTÄLLNING AV ARBETSSKADOR VID BYGGNADSFIRMAN ANDERS DIÖS AB 19

1984

Skadornas placering med avseende på kroppsdel

	TOTAL	ÖSTRA	VESTER	MÄTTA	SÖRA	NOA
Öga	3	3				
Huvud, hals	9	7		2		
Axel, arm	14	6	5	1	1	1
Bål utom rygg	12	5	3	2	2	
Rygg, ryggrad	30	14	8	3	3	2
Handled, hand	30	12	8	5	4	1
Höftled, knä, ben	19	9	6	-	2	2
Fotled, fot	25	11	4	3	4	3
Hela eller mera omfattande delar av kroppen	1	1	-	-		
	143	68	34	16	16	9

Sammanställning av arbetsskador vid byggnadsfirman Diös AB, 1983. Fördelning med avseende på orsak.

men har inte fått några praktiska konsekvenser i företaget. (Forskningsprojektets arbetssätt har senare omsatts i ett särskilt utredningsprotokoll för olycksfall som branschen har antagit.)

Om nya arbetsmetoder och hjälpmedel införs på de olika byggena är upp till arbetsledningens beslut. Samarbete och utbyte av erfarenheter mellan bolagen på detta område sker främst inom "Förslagskommittén". I denna ingår f.n representanter för olika funktioner: platschef, verkstadschef, kontaktman i arbetsmiljöfrågor samt fackliga representanter.

Arbetsskador

Diös, med sina ca 3000 årsanställda byggnadsarbetare har ca 200-300 anmälda arbetsskador per år som totalt leder till ca 2000 sjukdagar. Arbetsolycksfallen sammanställs årsvis till tabeller som presenteras i arbetsmiljögruppen.

Från arbetsmiljögruppens sida befarar man att rapporteringen av arbetsskador inte är fullständig och framför allt ojämn: dvs de arbetsplatser och bolag som har störst intresse för arbetsmiljön är också de som rapporterar en större andel av de inträffade skadorna (och därmed relativt fler skador!).

ANDRA SYSTEM FÖR RAPPORTERING AV ARBETSSKADOR

SSAB

SSAB införde ursprungligen datorer som ett sätt att rationalisera företagshälsovårdens verksamhet. SSAB's skyddschef, Martin Isaksson, hade själv skrivit kravspecifikationen för det system som kom att tas i bruk i Luleå. Målet var att hantera varje arbetsskada endast en gång men att sedan kunna använda den inmatade informationen för olika syften. Ytterligare ett mål var att skadan skulle kunna registreras genast - dvs att man inte skulle behöva samla rapporterna på hög för att få flyt i hanteringen.

Utskriften skedde vid tiden för undersökningen, våren 1985, med en skönskrivare med arkmatore som skrev på den förtryckta blanketten. Någon måste passa maskinen och vända blanketten manuellt efter varje sida. Namnen i rutorna för underskrifter skkrevs ut av maskinen varefter handläggaren på företagshälsovården vidimerade namnteckningarna. Man hade problem med att få skrivaren att skriva överst på blanketten och hade också provat med att låta maskinen skriva ut de uppgifter som ska fyllas i på vitt papper och samkopiera dessa med en genomskinlig kopia av blanketten. Proceduren var dock för omständig och man övergav den.

Nya stordatorsystem höll på att införas inom SSAB's personaladministration vilket på sikt skulle komma att påverka företagshälsovårdens hela datahantering.

I övrigt arbetade man på SSAB med ett nytt forskningsprojekt vid Oxelösundsverket i samarbete med arbetsolycksfallsgruppen på KTH. Det handlade om att använda den inmatade statistiken för att spåra långtidseffekter av olika arbetsförhållanden. Det hade därvid visat sig att ISA's koder inte täckte de verktyg och arbetssituationer som finns inom stålverken med tillräcklig noggrannhet. Man hade därför byggt på med egna parametrar.

SAS

SAS hade i samarbete med arbetsolycksfallsgruppen vid KTH utvecklat ett egen databas för arbetsskade-statistik. Man valde att arbeta med ett system från Control Data: BASIS. Huvud- orsaken till detta val är att systemet har i det närmaste obegränsade sökmöjligheter, både enligt koder, i fälten och i den fria texten. Rapporternas utformning behövde inte heller låsas i förväg, utan kan utformas efterhand.

SAS hade annars ett eget centralt datasystem med terminaler på alla arbetsplatser som omfattade dels ett personaladministrativt system och dels en mängd tekniska system för lagerhållning, underhåll av flygplansflottan, tidtabeller, bokningar, mm. Valet av BASIS innebar bl.a att man avskar sig möjligheten att koppla arbetsskadeinformationen till övriga databaser inom företaget.

Det nya arbetsskaderegistret innebar att man upprättade en ny persondatabas vilket krävde en särskild licens från datainspektionen.

Projektet omfattade SAS markorganisation med verkstäder i OSLO, Köpenhamn, Arlanda och Lintaverken/Bromma. Totalt var det frågan om ca 7000 anställda och 60-70 registrerade arbetsskador per år.

Arbetsgången innebar att försäkringskassans blankett fylldes i av särskilda handläggare (totalt ca 45 st) på de olika enheterna. Kopior skickades sedan bl.a till företagshälsovården där en handläggare ansvarade för inmatningen i BASIS. Företagshälsovården fyllde i ytterligare en blankett för varje skada där interna koder för de inblandade materialen eller maskinerna infördes. Dessutom antecknades eventuella åtgärder som hade beslutats eller vidtagits med anledning av händelsen.

De problem som kan nämnas i arbetet med det beskrivna systemet är att

- Inmatningen av arbetsskadeblanketten och den interna blanketten utgjorde en extra arbetsuppgift för handläggarna av arbetsskadeanmälningarna och en stor arbetsbörda för företagshälsovården. Inmatningsrutinerna bidraog inte till att höja rapporteringsfrekvensen.
- Uppgifter om arbetsskador sammanfördes inte med uppgifter om sjukfrånvaro och andra personuppgifter.

(Under hösten 85 beslutade SAS företagshälsovård att ta över arbetsskaderapporteringen själva och söka koppla ihop den med det personaladministrativa systemet.)

Utredning av olycksfall och tillbud i byggbranschen

1984 infördes en ny arbetsmetod för utredning av olycksfall och tillbud i byggbranschens arbetsmiljöutbildning. Metoden är utvecklad vid arbetsolycksfallgruppen/ KTH i samarbete med representanter för Bygginfo, Bygghälsan, Byggförbundet, Byggnadsarbetareförbundet, Diös AB och SALF.

Utredningen ska vara ett företagsinternt komplement till den officiella arbetsskadeanmälan och ett hjälpmedel vid utredning av tillbud. Den består av tre huvuddelar:

1- Omedelbar kartläggning (Utredningsnivå 1). Kartläggningen inleds med en beskrivning av händelseförloppet och dess konsekvenser, även ekonomiska. Grundprincipen är att man söker sig bakåt i händelsekedjan till den punkt där den första avvikelser från det normala eller förväntade förloppet uppstod. Omedelbara åtgärder antecknas.

2- Noggrannare utredning (Utredningsnivå 2). Denna noggrannare utredning syftar till att åstakomma förändringar på sikt. Arbetsgången består av att identifiera de viktigaste avvikelserna (olycks- påverkande faktorer), föreslå långsiktiga förebyggande åtgärder på arbetsplatsen och inom företaget och utse ansvarig för att förslagen för vidare till rätt instans.

3- Erfarenhetsåterföring. I arbetsmaterialet ingår mallar på hur utredningsblankettens två sidor fylls i och exempel på på typer av avvikelser, olycks- påverkande faktorer och personer som bör göras uppmärksamma på de slutsatser och förslag som kommer fram i utredningen.

Den ovan beskrivna utredningsmetoden är framtagen för att användas på byggplatsen och blanketten fylls i kortfattat, för hand. Möjligheten att använda datorer i är påtänkt på sikt, sannolikt i form av en branschgemensam databas.

Resultat:

ADMINISTRATION AV ARBETSSKADERAPPORTER MED HJÄLP AV DATOR PÅ DIÖS

Kravspecifikation

De krav som ställdes på arbetsskaderegistret var att:

- 1 Underlätta ifyllandet av arbetsskadeblanketten på arbetsplatsen och därmed öka andelen anmälda arbetsskador
- 2 Öka tillförlitligheten i de lämnade uppgifterna och samstämmigheten mellan olika register
- 3 Åstadkomma lättlästa (maskinskrivna) anmälningar, utan att öka arbetsbördan för kontorspersonalen
- 4 Ge underlag till lättillgänglig och aktuell statistik inom företaget
- 5 Ge underlag till analys av sambandet mellan arbetsskador och andra förhållanden på arbetsplatsen eller inom företaget
- 6 Ge möjligt att hjälpa den anställda med bevakning av övriga aktuella försäkringar, som AGS och TFA

Arbetsskadesystemets utformning

- 1 **Ifyllandet av arbetsskadeblanketten på arbetsplatsen**

Antalet uppgifter som behöver fyllas i på arbetsstället begränsas med hjälp av det nya datorstödda

arbetysskadesystemmet till det som gäller själva skadan. Uppgifter om arbetsplatsen samt personen- och företagsuppgifter, som finns på dator eller på kontoret kan utelämnas på arbetsplatsen.

Instruktion om vad som behöver fyllas i på plats ingår i den omarbetade versionen av Diös' arbetsmiljöpärm som finns på samtliga arbetsplatser.

2 Öka tillförlitligheten i de lämnade uppgifterna och samstämmigheten mellan olika register

Övriga uppgifter fylls i av personalansvariga på respektive bolag. På personalkontoret ansvarar samma person för tidlistor, sjukärenden, arbetsskador, försäkring o dyl. Det ger, förhoppningsvis, en bättre uppföljning och innebär ett mer meningsfullt arbete för kontorspersonalen.

Ifyllandet och inmatningen av uppgifterna på kontoret underlättas så långt möjligt genom följande åtgärder (Se även blanketten för anmälan av arbetsskada, föregående uppslag):

- o vissa uppgifter hämtas ur företagets dataregister t.ex uppgifter om företag, arbetsställe och person
- o vissa uppgifter ifylls i förväg med ett standard svar, som dock kan ändras manuellt vid behov t.ex
 - Yrkesställning (1.10) = arbetstagare,
 - Företagshälsovård (2.6) = 1- Teknisk del, 2 Medicinsk del
 - Arbetetstidsförläggning (3.5) = dagtidarbete,
 - Löneform (3.6) = 3 annan löneform

Kontroll av uppgifter sker dels för att undvika fel i rapporterna och dels för att kunna komplettera den interna statistiken med senare tillkommande uppgifter, t.ex verklig sjukskrivningstid eller beslut om att en sjukskrivning räknas som arbetsskada.

Två kontroller sker automatiskt:

1- vid inmatning av arbetsskadeblankett jämförs skadedatum med uppgift om frånvaro enligt blanketten "Besked om frånvaro, anställnings upphörande eller permittering", det sk "frånvaro- registret".

2- vid inmatning av frånvarouppgifter under kod 10 (=arbetsskada) eller kod 8(=sjukdom) jämförs datum för frånvarons första dag med arbetsskaderegistret.

Saknas någon uppgift på blanketten måste denna kompletteras. Registrering av ofullständiga blanketter kan inte göras. Skulle uppgiften om t.ex sjukfrånvaro inte stämma måste kontroll ske med arbetsplatsen. Slutlig registrering av vissa anmälningar (förslitningsskador o.dyl) kan ej göras förrän skadan godkänts som arbetsskad eller arbetssjukdom av Riksförsäkringsverket. Anmälan till försäkringskassan sker dock som vanligt även i dessa fall.

3 Åstadkomma lättlästa (maskinskrivna) anmälningar, utan att öka arbetsbördan för kontorspersonalen

Utskrift av uppgifterna sker på de vanliga skrivarna som arbetar med randigt, liggande A4 papper i bana. Det innebär att en utskrift kan tas ut när som helst utan att det innebär ett avbrott i den vanliga hanteringen. Utskriften av arbetsskador kan köas som övriga utskrifter.

Arbetsskadeanmälan ska ju inte användas endast för företagets interna information. Det utgör också underlag för sjukersättningen och ingår i Arbetarskyddsverkets arbetsskadestatistik - ISA. Ett av projektets mål är således att m.h.a det datorbaserade registret även kunna ta fram redovisning över arbetsskadorna till försäkringskassorna och ISA.

Inom projektet har gjorts ett försök att i samarbete med Arbetarskyddsstyrelsen och Riksförsäkringsverket och representanter för ett par andra branscher utforma en utskrift om att med ovan nämnda utrustning som skulle kunna accepteras av ISA. Detta försök har (ännu) inte lett till något resultat.

Rapportering till försäkringskassan och ISA måste därför även fortsättningsvis skrivas ut på blanketten med vanlig skrivmaskin. Datorutskriften kan t.v. alltså endast användas internt.

4 Ge underlag till lättillgänglig och aktuell statistik inom företaget

Genom att lägga in arbetsskaderapporterna på dator blir det möjligt att alltid ha den aktuella situationen tillgänglig. De statistiska sammanställningarna består av helt aktuella siffror och kan fås fram när som helst.

De flesta fält i arbetsskaderegistret läggs också in i datatrieve och görs därmed sökbara.

OBS! Ett ex behålls av arbetsgivaren;
ett ex överlämnas till skyddsombudet;
ett ex återändas till försäkringskassan.

ANMÄLAN om arbetskada

Ny 16 m

0 Tidpunkt då skadan inträffade/visade sig

Verskodag	år	mån	dag	klockslag
-----------	----	-----	-----	-----------

Datum för anmälan

1 Den skadade

1.1 Efternamn och förnamn	1.2 personnummer (10 siffror)			
1.3 Utdelningsadress (gata, box, luck ed)	1.4 postnr	1.5 ortnamn	1.6 telefon - även riktnr	
1.9 Anställd i företaget sedan (år, mån)	1.10 Den skadades yrkesställning	1.11 Arbetsgivare	1.12 Egen företagare	1.13 Uppdrags- tagare

2 Arbetsgivare/Egen företagare och arbetsställe

2.1 Arbetsställets namn (fullt namn för företag och fullt arbetsställe) - se arbetsbeskrivning - ange även ev avdelnings namn och beteckning	2.2 Arbetsställets namn (kort för arbetsställe)
2.3 Företagsbeteckning (fullt för arbetsställe)	2.4 Arbetsställets namn (kort för arbetsställe)
2.5 Arbetsställets namn (kort för arbetsställe)	2.6 Företagsbeteckning (fullt för arbetsställe)
2.6 Företagsbeteckning (fullt för arbetsställe)	2.7 Ytterligare upplysningar om arbetsskadan kan lämnas av

3 Arbetsituation

3.1 Hade den skadade utbildning för det arbete vid vilket han skadades?	3.2 Var den skadade informerad om riskerna i den aktuella situationen?
1 Ja 2 Nej 3 Ej tillämpligt	1 Ja 2 Nej
3.3 Den skadades erfarenhet och vana vid det aktuella arbetet	3.4 Arbetslednings förläggning
Mindre än 1 en dag 2 en vecka 3 tre månader 4 4 to 5 Mer än ett år	Dagligt 1 arbete 2 Skiftarbete 3 tid, förlusttid 4 Oregelbunden arbets- 5 Ovrigt 6 arbete
3.5 Ordinarie arbetslednings början och slut	3.6 Lönelohn
1 Fast lön 2 Rent ackord 3 Annan löneform	3.7 För egen företagare: Skedde skadan i arbetet
	1 Ja 2 Nej

4 Skadans omfattning

4.1 Skadade kroppsdelar. Om flera kroppsdelar förknysas, skall huvudsaklig skadad kroppsdela strykas under	4.2 Personskadans art och beskaffenhet vid olyckstillfälle. Om flera skador förknysas, skall huvudsaklig skada strykas under
01 Ansikte 02 Ansikte 03 Hals 04 nacke 05 Bröst 06 buk och 07 Hela kroppen eller 08 större delar därav	01 Skelettskada 02 sträckning 03 inkl hjärnskakning 04 buk, bröst och bäcken
09 Brännskada 10 påverkan av ämne 11 Frätskada 12 Annat	05 Särskada (utan skelettskada) 06 Tandskada 07 Förtust av kroppsdela 08 mjukdelsskada
13 Handled 14 Axel, arm 15 Ta 16 Fot, 17 Höftled, ben, kna	09 Sjukdom eller annan skada 10 Akut förgiftning, 11 Hörsel- 12 Förgiftning eller 13 Förgiftning eller 14 påverkan av ämne 15 Cancer 16 Annat
18 Oga 19 Finger 20 Handled 21 Oga 22 Finger 23 Handled 24 Axel, arm 25 Ta 26 Fot, 27 Höftled, ben, kna	17 Ingen sjukfrånvaro 18 Troligen 1-7 dagars 19 Troligen längre 20 Dödsfall

Försäkringskassans anteckningar

4.3 Sjukdom eller annan skada	4.4 Personskadans typ	4.5 Antal dagar under samordningstiden som den skadade uppburet hel sjukpenning	4.6 Diagnos enligt läkarintyg/utlåtande
11 Eksem 12 Allergi (snuva 13 astma ed, ej eksem)	14 Hörsel- 15 Förgiftning eller 16 påverkan av ämne	17 uppburet halv sjukpenning	18 A-inträde
19 Ingen sjukfrånvaro 20 Troligen 1-7 dagars 21 Troligen längre 22 Dödsfall	23 Förgiftning eller 24 påverkan av ämne	25 uppburet halv sjukpenning	26 A-inträde
27 Skadan har underkastats prov som arb-skada o blivit	28 Försäkringskassans stempel	29 Datum (år, mån, dag)	30 Li, nr, ankomsdatum
1 Godkänd 2 Ej godkänd	31 Datum (år, mån, dag)	32 Datum (år, mån, dag)	33 Datum (år, mån, dag)
34 Ekon inva- 35 Dödsfall			

Uppgifterna som lämnas på blanketten
dataregistreras.

FRF 9210 Fastställt av nr eller samråd med arbetsutredningsnämnden 81 (03.03.06) AA/1

LEGEND FÖR DE OLIKA FÄLTEN I BLANKETTEN

- fält som ska fyllas i på plats,
- "automatiska fält",
- förvalda fält

5 Skadeförlopp

5.1 Typ av plats (se lista över alternativ till höger om rutan) Skadegården (fabrik)	
5.2 Skadan inträffade	5.3 Detta var
☒ 1 inomhus	☒ 1 ordinarie arbetsplats
☒ 2 utomhus	☒ 2 tillfällig arbetsplats
5.4 Den skadades sysselsättning vid skadeförloppet	☒ 3 annan plats
Detta var ☒ 1 ordinarie sysselsättning ☒ 2 tillfällig sysselsättning ☒ 3 förflyttning i och för arbetet ☒ 4 uppehåll i arbetet ☒ 5 färd till arbetet ☒ 6 färd från arbetet	
5.5 Ensamartat? ☐ 1 Ja ☒ 2 Nej	
6.6 Maskin/Materiell etc som mverkat på handhavandenheten Förkryssa i riktningarna till med serien ruta ☒ Handhållen maskin, verktyg eller redskap ☒ Lyft eller transportanordning, grävskakmaskin, fordon, fartyg etc ☒ annan maskin ☒ Maskindel, tekniskt hjälpmedel i övrigt ☒ Elektrisk utrustning ☒ Behållare, tryckkärl, pump, pannna, ugn, liakt, rörledning etc. ☒ Byggnadsdel, fast eller lös inredning, ställning, stiego etc ☒ Materiel, gods, emballage ☒ Kemiska ämnen, fysikaliska eller biologiska faktorer etc ☒ Övrigt	
5.7 Ange slag av maskiner, fordon, materiel, ämnen (sprödningsmedel) etc som mverkat på händelseförloppet. Ange även fabrikat och typbeteckning. (ex planslomsåmaskin Berg P 371, traktor TELLUS Y 76512. Besvaras även när Övrigt förkryssas)	
5.8 Fungerade maskinen/materielen etc som avsett? ☐ 1 Ja ☐ 2 Nej	
5.9 Beskriv händelseförloppet (komplettera gärna med förtydligande skiss, foto etc). Ange också troliga orsaker. Vid arbetsskadom, ange misstänkta orsaker till sjukdomen.	
5.10 Personskador som uppstod	
5.11 Antal skadade	
5.12 Faktorer som kan ha mverkat vid arbetsskadan	
☒ 1 Arbets-/Arbetsplatsens tekniska utformning	☒ 2 Arbets-/Arbetsplatsens organisatoriska utformning
☒ 4 Övervakning/Tillsyn	☒ 5 Skyddsanordning på maskin
☒ 3 Arbetmetoden	☒ 6 Personlig skyddsutrustning

6 Åtgärder för att förhindra att skadan upprepas m m

6.1 Ommedelbar åtgärd	
6.2 Åtgärder som på längre sikt kan vidtas av	
arbetsgivaren/arbetsledningen	arbetstagarerna
annan, i ex leverantören	
Har skyddsombudet deltagit i utredningen? ☐ Ja ☐ Nej, ange varför →	
Underskrift Arbetsgivarens (arbetsföreståndarens): Egna företagarens underskrift	Härav har jag tagit del (se upplysningarna) Skyddsombudets namnteckning Den skadades namnteckning (eventuellt)

- fält som fylls i med blankettens koder (ger klartext vid utskrift)
- fält som fylls i med blankettens alternativ, kodade av Diös. (ger klartext vid utskrift)
- fält som fylls i med Diös egna kodade alternativ. (ger klartext vid utskrift)
- extra fält för Diös interna koder

Det enda stora undantaget är textbeskrivningen av händelsen. I stället för denna införs ett internt fält där den huvudsakliga orsaken kodas av den som matar in anmälan.

Särskilda åtgärder har vidtagits för att anpassa rapporteringen till företagets (och förhoppningsvis, branschens) behov. Man har infört färdiga kategorier av svar finns som förslag - t.ex byggskede i stället för plats där skadan inträffade. Detta kräver att den som utför inmatningen är förtrogen med projekten.

Vissa interna koder som används i den interna statistiken - t.ex det tillagda fältet om huvudorsak - kräver dessutom en viss vana vid bedömningen av det beskrivna skadeförloppet. Samordning mellan de olika bolagen när det gäller denna bedömning ingår i arbetsmiljögruppens ansvarsområde. Det sköts av det Östra bolaget.

Inga statistiska standardrapporter utvecklas till att börja med. I stället kommer man att ta fram önskad statistik med hjälp av ett särskilt databasprogram (datatrieve). Specifikationerna på de begärda rapporterna kan sedan sparas och motsvarande rapporter tas fram igen, med nya siffror.

De första rapporterna kommer att motsvara de tidigare manuella sammanställningarna. Med den skillnaden att de blir mer aktuella och kan tas fram inför arbetsmiljökommittén's alla tre-fyra årliga möten i stället för en gång om året.

Rapporterna kommer alltså främst att sorteras på:

- skadeorsak
- skadad kroppsdel

Man har även diskuterat att fördela skadorna på bl.a.

- ålder
- yrkesgrupp
- svårighetsgrad (antal sjukdagar)

5 Skapa underlag till analys av sambandet mellan arbetsskador och andra förhållanden på arbetsplatsen eller inom företaget

För det interna arbetet med att förhindra arbetsskador har man behov av att kunna analysera arbetsskadestatistiken. Det gäller både analys av själva skadeförloppet och samband med andra faktorer.

Bearbetningen av själva skadeanmälningarna har berörts ovan. Särskilda faktorer som kan vara av in-

tresse är den skadades ålder/yrkesvana samt yrkesgrupp.

Varje arbetsskada förses med, utöver de uppgifter som försäkringskassan kräver, med vissa interna koder. Med hjälp av dessa ska man kunna identifiera projektnummer.

Genom projektnumret öppnas möjligheter att jämföra information om arbetsskador inom en arbetsplats med övriga uppgifter om samma bygge. Dessa uppgifter finns de tekniska eller ekonomiska databaserna vilka också är soterade på projektnummer. Mha dessa uppgifter skulle man kunna analysera samband mellan arbetsskador och andra faktorer som typ av objekt, förekomst av något material, verktyg eller maskin, ansvarig arbetsledare, lönsamhet, mm. är Man har dock inte gått så långt som att använda samma maskin-, material- eller lägeskoder i arbetsskaderapporteringen som i PS-systemet.

6 Skapa möjligt att hjälpa den anställde med bevakning av övriga aktuella försäkringar, som AGS och TFA

I arbetsskadesystemet finns en bevakningsfunktion som gör det möjligt att jämföra information om arbetsskadan med motsvarande personinformation i närvaro och frånvarorapporteringen. Det finns möjlighet att på samma sätt skapa en koppling som gör det möjligt för personal- administrationen att se till att den anställde anmäls de tilläggsförsäkringar som kan bli aktuella.

En sådan utveckling rymms dock inte inom det här projektet.

Summering av erfarenheterna från arbetsskadesystemets första drifttid

Omfattning, metod, utfall

Systemet togs i drift först hösten 1985 inom Diös Östra Bygg AB. Man matade in då samtliga arbetsskador för 1985. Det är också dessa uppgifter som har legat till grund för de statistiska rapporter som har tagits fram på prov.

I och med att materialet huvudsakligen har matats in retroaktivt, från på vanligt sätt ifyllda blanketter, kan man inte av detta utvärdera om och hur mycket det nya arbetssättet kan ha förenklat arbetet på arbetsplatsen eller på kontoret.

Fr.o.m årsskiftet 1986 använder även de övriga bolagen datorsöd i arbetsskadehanteringen.

Information om de nya systemmet:

Särskilda informationsmöten ordnades i början av 1986 för personalredogörarna där systemmet och arbetssättet beskrevs.

Informationsmaterial med anvisningar om ifyllande av blanketter mm har distribuerats till:

- personalredogörare
- innehavare av arbetsmiljöbibliotek (=arbetschefer o dyl)
- arbetsplatserna: skyddsombud och arbetsledare
- internbladet "Bullen" och koncerntidningen "Diös-dialog"

Inmatningen

Arbetssättet infördes lätt. De avviker inte från övriga arbetsuppgifter.

Uppföljningen kan ske omedelbart.

Färska blanketter med ofullständigt ifylld frånvaro kan inte kuotrolleras omedelbart i frånvarostatistiken och blir vilande. (Närvaro/frånvaro matas in var 14e dag)

Statistiken

Statistik angående Diös Östra har tagits fram men bygger på konventionellt ifyllda blanketter som har registrerats i arbetsskadesystemet.

Utskriften

Måste t.v. göras på vanlig skrivmaskin. Det är angeläget att samarbetet med ISA utvecklas vidare. Även andra alternativa redovisningsformer, t.ex per datamedia skulle kunna vara intressanta.

Uppgifternas kvalitété

Inga påtagliga erfarenheter finns ännu. Arbetsmiljögruppens bedömning är dock att man med denna förenkling kan räkna med att nå den övre gränsen för andelen anmälda arbetsskador. Bortsett från speciella riktade eller begränsade kampanjer.

Tänkbar utveckling

- 2 omgångar statistik per år
- bättre bevakning av skador som inte medför sjuk-skrivning, vilka möjligen undervärderas med dagens statistik. Det kan vara både lätta skador med också långsiktiga skador som hörselnedsätt-ning eller asbestskador.
- material för information om arbetsskador, både internt och externt
- fler statistiska bearbetningar av uppgifterna

Återstående problem

- Arbetssjukdomar matas inte in förrän de blir säkra = godkända av försäkringskassan. Detta tar ofta lång tid. Företagets statistik förblir där-för ofullständig i detta avseende, vilket inne-bär bl.a. att ändrade trender inte kan beläggas i tid.
- Automatisk datautskrift som kan godkännas av FK/ASS har inte åstadkommits.

**Denna rapport hänför sig till forskningsanslag 831063-7
från Statens råd för byggnadsforskning till Svenska
Byggnadsarbetareförbundet, Stockholm.**

R75:1988

ISBN 91-540-4940-7

Statens råd för byggnadsforskning, Stockholm

Art. nr: 6708075

**Abonnemangsgrupp:
R. Byggnadens ekonomi
och organisation
S. Byggplatsens verksamhet**

**Distribution:
Svensk Byggtjänst, Box 7853
103 99 Stockholm**

Cirkapris: 30 kr exkl moms